

CAMPANET

publicació de l'O.C.B.

MAIG-JUNY 1989

Núm. 44

ANY VII

UN PASSEIG QUE FA GOIG

SUMARI

Editorial: El problema de la circulació. **Noticiari.** El 3er Aniversari de la 3ª Edat. **Serveis Socials informa.** Entrevista a l'amo En Pere Antoni "Corritx". **Decarros i carreters:** en Pere "Guixa". **Conversa amb en Miquel Vives,** regidor de cultura. **Entrevista a Juliana Luyken.** Codi Europeu contra el càncer. **Els noms de lloc i de persona al Diccionari Coromines.** **Lliçons de llenguatge.** En Gabriel Mateu ha mort. **Una motxilla plena de llibres.** **Eleccions europees 89.** **L'esport a Campanet:** resum de la temporada. **Agenda de la Vila.** **El Claustre de professors i els alumnes de 8è del Col·legi Públic "Llorenç Riber".**

"CAMPANET"

Revista Bimestral

Edita: Obra Cultural Balear
Delegació de Campanet

Equip de redacció:

Joan Blades Crespí
Damià Ferrà-Ponç
Maria Antònia Juan
Francisca Bisuquera
Tomeu Martorell
Jaume Morell Pons
Jaume Ordines
Damià Pons i Pons
Biel Reinés Sastre
Catalina Vilanova
Miquel Vives Mascaró

Administració i publicitat:

Biel Reinés Sastre

Fotografia:

Damià Ferrà-Ponç
Pere March Mascaró
Jaume Nadal Ripoll
Damià Pons i Pons

Disseny:

Joan Martorell

Impressió:

Apòstol i Civilitzador
Petra

Dipòsit Legal:

P.M. 659/1982

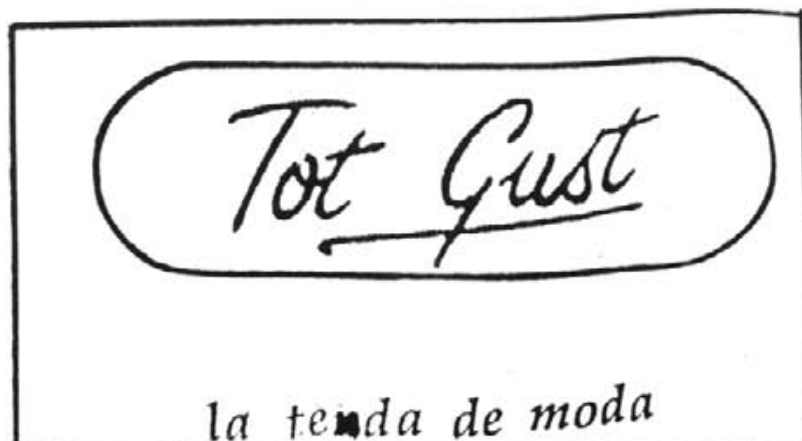
Domicili:

Plaça de Son Bordoí,
10, 2on. Tf.: 516227

Portada: Joan Mir Reinés

Els articles d'aquesta
revista expressen únicament l'
opinió dels seus autors.

Preu: 110 pessetes.

EL PROBLEMA DE LA CIRCULACIO

Hem dedicat més d'un editorial o article a la qüestió de la circulació a Campanet. I és que pensam que és un problema greu que enlloc de resoldre's va empitjorant per moments. Ja hem dit en altres ocasions que aquest caos circulatori té com a causes la mateixa configuració dels carrers de Campanet -els carrers del nostre poble no es varen fer precisament pensant amb els cotxes-, la gran quantitat d'automòbils que invadeixen el poble sobretot els caps de setmana, les poques ganes de caminar dels campaneters i el despreci cap a les normes de circulació de molts d'ells.

Si l'Ajuntament contracta un segon policia -que serà aviat segons sembla- potser es podrà controlar més el trànsit rodat i si amb el temps es fa la segona via d'accés al poble també es produirà una descongestió important.

Mentrestant, però, des d'aquí suggerim que es podria tornar a provar el sistema de la direcció única al carrer Major i als de Sant Miquel i Petxino. Aquest sistema ja va esser assajat fa uns anys però per l'oposició d'uns quants veïns va tenir poca durada. Potser convendria tornar-ho a intentar perquè ara per passar pel carrer Major molt sovint t'has d'armar de paciència.

Segurament tornarà a esser una mesura impopular però val la pena arriscar-se perquè passat un temps es demostraria que és una bona solució. El consistori que ho va provar fa uns quants anys va flaquejar per la protesta -injustificada al nostre parer- d'alguns veïns. Seria un bon moment perquè l'Ajuntament actual s'ho tornàs a plantejar amb decisió i sense por.

"la Caixa"
CAIXA DE PENSIONS

ES FAN DECLARACIONS
DE RENDA

Demandar per: JOAN ESTRANY "DE FANGAR" o
JAUME MESTRE "PONTET"

Horari : De 20,30 a 22 hores (dies feiners)
Dissabtes tot el dia.

Domicili : Cantó d'es carritx nº 24.
Tel. 51.65.61
o Sa teulera nº 60

ESPERAM LES SEVES CONSULTES.

Noticiari

PRESENTACIO DE LLIBRES DIDACTICS D'UN CAMPANETER

El passat 18 de maig, en el Col·legi Sant Francesc d'Inca, tengué lloc la presentació dels llibres de llengua catalana per a 3er, 4art i 5è d'EGB. Un campaneter, en Jaume Ordines "de Cas Beato", és un dels autors dels llibres, juntament amb Margalida Sastre i Miquel Angel Dora. Els llibres han estat publicats per l'Editorial Anaya.

Els llibres, magníficament editats, poden ser ben útils per als al·lots de les Balears, ja que el treball de la llengua és presentat de forma interessant, entretinguda i sovint com un joc. També tenen ben en compte la nostra modalitat de parla catalana i sobretot els nostres poetes, escriptors, les nostres característiques culturals, socials, econòmiques i geogràfiques. Al llibre de cinquè surten les Fonts Ufanès,, i també surten el Dijous Bo, la Festa des Pa i es Peix de Sant Joan, les llepolies de Menorca o les àguiles de Pollença,...

Segur que els al·lots s'hi engrescaran ben de gust en aquesta descoberta de si mateixos i del seu entorn a través del treball amb la llengua. Enhorabona, Jaume.

EN TOLO VICH, UN ENTRENADOR D'EXIT

En Tolo Vich durant tres temporades seguides va aconseguir fer pujar de categoria el Club de Futbol Santa Ponça. Enguany ha entrenat el Mallorca Atlètic i també ha aconseguir fer-lo pujar a segona B. L'èxit ha estat espectacular: l'equip filial del Reial Mallorca ha anat al capdavant de la classificació durant tota la Lliga i, a més d'aventatjar al segon en molts de punts, ha obtingut el títol moltes setmanes abans que acabàs la competició.

Actualment en Tolo Vich està a punt de finalitzar els seus estudis com a entrenador de futbol de les categories superiors.

CAMPANET A "ES TRAST"

El dimarts 30 de maig, el nostre poble, i més concretament el seu mercat, va esser protagonista del programa setmanal "Es Trast" que emet la TVE a Balears amb l'objectiu de donar a conèixer els mercats de les Illes.

A més d'oferir imatges de la plaça, amb tot el seu trull habitual de venedors i compradors, la conductora del programa, na Lina Pons, va entrevistar a diversos campaneters: enToni "Blanc", que parlar de xeremies i les va fer sonar, en Pere Antoni "Corritx", que va comentar les activitats de l'Associació de la 3ª Edat, en Ramon Comte, que recordà la seva activitat com a saig, en Pere MORELL, que va informar de les activitats del BEC,...

ACTES ELECTORALS

Com per tot arreu, les eleccions europees a Campanet tampoc no han despertat gaire interès. Per començar s'han celebrat molts menys actes electorals que en eleccions anteriors. En concret, tan sols el PSM-Esquerra dels Pobles, el PSOE i Herri Batasuna han organitzat un acte públic als baixos de la Casa de la Vila. El PP va optar per assistir únicament al seu acte central de campanya, al Poble Espanyol de Palma: des de Campanet hi anaren dos autotocars quasi plens a escoltar Manuel Fraga i a sopar de franc.

Referent als cartells electorals, se'n penjaren del PSOE, del PP, d'HB i de Catalunya Lliure.

CAMPAMENT A LA COLONIA DE SANT PERE

Els dies 7, 8 i 9 de juny, cinquanta-quatre nins i nines de Preescolar, ler i 2on d'EGB del Col·legi Públic "Llorenç Riber" varen fer una estada a la Colònia de Sant Pere, d'Artà. Nedaren —l'aigua era ben freda però no en volien sortir fins que tenien els morros ben v blaus— i feren tallers de treballs manuals.

També jugaren —i tal volta va esser la part més emocionant— el joc de l'indi: un indi havia perdut una fletxa i els nins l'havien d'anar a cercar a la muntanya Blanca; a canvi, l'indi els recompensaria duent-los regals; la segona nit, després del sopar, l'indi els va comparèixer caminant per la platja i els va donar un regal a cada un. Tots els nins visqueren amb emoció l'escena, talment com si fos una gran aventura.

El campament va esser possible gràcies a una sèrie de mestres i a uns quants pares que hi col·laboraren desinteressadament.

PRESENTACIO DE LA TESI DOCTORAL DE JOAN BUADES

Al Col·legi Oficial de Metges va haver-hi un acte important el dia 15 de juny amb un campaneter com a protagonista. Es tractava de l'acte de presentació de la tesi doctoral d'en Joan Buades Reinés "Maca", metge adjunt del Departament de Medicina Interna de Son Dureta. L'obra ha estat publicada per la Conselleria de Sanitat del Govern Balear, el titular de la qual, el senyor Gabriel Oliver, va presidir l'acte. La tesi té per

títol Fiebre Mediterránea familiar en Mallorca i és el resultat final d'una llarga investigació realitzada sobre cinquanta casos de pacients afectats per aquesta malaltia hereditària.

La sala d'actes del Col·legi de Metges s'omplí de gom a gom, amb familiars, amics i col·legues de professió. Cal afegir que tota la sessió acadèmica es va desenrotllar, inexplicablement, en castellà.

Aquest estudi va merèixer el premi internacional "Hadassah" i una ajuda del fons de la Seguretat Social per a investigacions sanitàries.

Joan Buades, en unes declaracions al "Balears" (16-juny-1989), afirmava que "fa deu anys, quan vaig iniciar l'estudi, ningú em va fer cas, tret de la Conselleria de Sanitat".

UN LLIBRE DE JAUME SERRA

A mitjan juny s'ha publicat un llibre de Jaume Serra, el nostre rector. Amb el títol de Records d'infant, aquest llibre és una evocació de la infància de l'autor, amb un to nostàlgic. Es tracta de la reconstrucció poètica d'un món ja passat, d'un ambient rural viscut intensament. El llibret va dedicat "a tot el poble de Campanet" i ha estat imprès per Gràfiques Munar.

DINAR DE LA PARROQUIA

Devers un centenar de dones que han anat enguany a fer net a l'església i a l'ermita de Sant Miquel es reuniren el passat dissabte dia 17 per dinar a Sant Miquel, convidades per la Parròquia. L'amo en Toni Biana va preparar un arròs brut de primera categoria i el dinar va acabar amb fruita, gelat, coca i cafè. També hi eren l'amo en Pere Antoni "Corritx", l'amo en Toni de Santiani, en Tomeu Gallet i el rector, que va regalar a cadascú un exemplar del seu llibre Records d'infant, publicat recentment.

PRESA DE POSSESSIO DE LA NOVA JUTGESSA DE PAU

El divendres 9 de juny es va produir a la sala de plens de la Casa de

la Vila el relleu en el càrrec de Jutge de Pau. El jutge cessant, en Melcior Gual "Xarret", que ha exercit el càrrec del 1984 al 1989, va ésser obsequiat per l'Ajuntament amb un rellotge de polsera que duia una inscripció al·lusiva a la part de darrera. El batle, en nom del Consistori, li va agrair els seus serveis.

Tot seguit varen prendre possessió del càrrec de jutge na Jerònia Reinés "Cordella", com a titular, i na Francesca Sastre "Ferrera", com a suplent. A més de les persones directament implicades, l'acte comptà amb la presència del batle, del secretari i del primer tinent de batle.

l'acte s'acabà amb un petit refresc.

El 3er Aniversari de la 3ª Edat

Com ja tenim per costum, el passat 24 de maig varem celebrar el tercer aniversari de la fundació de la nostra Associació.

Ho férem amb una excursió i amb un bon dinar. Jo diria que és un diferent dels altres, és una diada més familiar i de més germanor.

Bastant de temps abans ja podem dir que somiam en aquest dia, en què, plens d'il·lusions, constatarem que la nostra Associació va arrelant, i fort, dins el nostre poble.

Començarem, com ja és tradició, amb una missa a l'Oratori de Sant Miquel en sufragi dels nostres socis i amics que en aquest any han passat a millor vida. Enguany han estat els següents: na Magdalena "Pova", n'Antonina "Mairans", en Joan "Serrero", en Toni "Buddell", na Bel "Costitxera" i na Catalina Canoves. Que tots ells descansin en pau.

En el transcurs de la missa, el senyor Rector mos va dirigir la paraula, exhortant-nos a prosseguir el nostre camí dins un clima de família i d'unitat.

Després, a l'esplanada de l'Oratori, se serviren unes galletes i un vinet, la qual cosa va esser del gust de tots.

Tot seguit, emprengüem el camí de Ciutat, i quan varem esser a Binissalem mos varem aturar a berenar.

Una vegada haguérem acabat, mos tornarem posar en marxa, i arribarem al Parc de la Mar a devers les onze i mitja.

Varem contemplar la bellesa de la Catedral, que se mira dins les aigües de la badia, complaguda, com la jove que es mira en el mirall i se troba guapa. També varem el Passeig de Sagrera, el Consolat de Mar, el Palau de l'Almudaina,...

Havíem de fer dues visites importants, una al Parlament, l'altra al Consell Insular.

Molts de noltros, els homes, quan passarem per davant el lloc en què altre temps hi havia el Teatre Líric, recordarem els dies de joventut, malgastats a causa d'una guerra inútil i sense sentit. Ara, alguns ranquejant, pujàvem amb feines aquelles escales, veinades del Palau de l'Almudaina, perquè no ens volíem perdre res d'aquella diada tan grata per a tots.

En el Parlament mos va rebre el senyor Pere Planells i Marí, que mos va ensenyar les sales d'aquest edifici, que a l'època en què va esser construït era d'una especial rellevància. Quan pujàvem l'escala de ferro forjat, un fotògraf disposava la seva màquina un pic i un altre per captar aquella visita de persones carregades d'anys, d'experiències i, també, de cops de lliura.

Contemplarem quadres de fets històrics ocorreguts a la nostra illa, com són l'aturada que va fer l'emperador Carles I d'Espanya i V d'Alemanya, camí del Nord d'Àfrica, on anava per guerrear. Un altre, és quan el rei En Jaume I entra victoriós a l'illa. També l'enterrament dels germans Montcada, morts a la batalla del desembre. A un lloc preferent hi ha el retrat de la família real espanyola.

Vàrem esser introduïts al Saló de Sessions del Parlament. Estant-hi asseguts, vàrem esser per uns minuts diputats de les Illes. Jo, com a president de l'Associació, i na Tonina "Puça", com a dona de més edat, vàrem esser convidats a seure a un lloc preferent.

El comentarista mos va explicar en detall el funcionament d'aquesta institució. Els quadres que he anomenat abans estan valorats en 10 ó 12 milions de pessetes.

Mos va honrar amb la seva presència el senyor Jeroni Albertí, president del Parlament, que va esser acollit amb fortes mamballetes. Amb poques paraules va agrair la nostra visita, i també mos va dir que els diputats, a pesar de la diferència d'opinions, s'esforcen en aconseguir les coses millors per a les Illes. Vàrem esser obsequiats amb una ploma estilogràfica i unes pageses que representen les Illes Balears. Després vàrem veure la biblioteca que consta de 15 ó 16 mil volums.

Hem de ressenyar que aquest edifici, que abans se deia Círculo Mallorquí, va esser renovat després degut a què varen treure "sa grossa" per a Nadal i als dobbers els duien amb carretes del barco cap al Banc d'Espanya en monedes de plata.

Segons mos explicaren, aquí s'hi reunia lo més distingit de Palma, i era on tenien lloc les posades de llarg de les jovenetes.

Seguidament, visitàrem el Consell Insular, una altra joia de la ciutat. Mos mostraren lo més interessant, admirant les vidrieres multicolors, que alegren la vista dels visitants.

A un lloc del Saló de sessions hi ha un gran quadre de la rendició i entrega de les claus de la ciutat al rei en Jaume el Conquistador.

Un poc cansats de tant de truí, emprengüem camí del Foro de Mallorca per fer el dinar de germanor. Hi arribàrem a les tretze i trenta. De cop, mos va en vestir una oloreta d'arròs brut, que mos va fer somiar de desperts. A les dues mos serviren el dinar. La xerradissa d'abans, igual que un eixam d'abelles, se va convertir en silenci. Només teníem compte al sementer. Els homes, un pic i un altre, se'n tornaren a fer. La caminada del matí ja havia fet efecte. Els cambrers s'esforçaven per tenir-nos contents a tots. Va quedar demostrat que l'arròs era ben bo.

El segon plat, un tros de pollastre rostidet en guarnició, gustós i tendre, també ho va passar tort. A mida que la panxa s'omplia, la remor augmentava, i el vinet començava a fer efecte. Ja tothom tenia xarrera, tots se pensaven tenir raó. Mos serviren la fruita, cafè i un conyaquet. Ningú no se'n recordava si tenia la sang alta o baixa, molts repetien "un dia és un dia!", i, en efecte, era un dia molt especial.

Una vegada acabat el dinar, uns socis varen recitar poesies i se deixaren sentir algunes gloses. En Sion Tintorer, una vegada més, va repetir el poema que Mn. Costa i llobera va dedicar al nostre poeta Llorenç Riber i que acaba dient "i jo em complasc ésser vençut per ta inspirada juvenesa".

Per la meua part vaig dir unes paraules felicitant-nos per la pròxima inauguració del local que tindrà lloc el 8 de juliol. Vaig demanar un "aplauso" per en Joan Martorell per haver-lo començat i pel senyor Batle per haver-lo acabat. Va tancar l'acte el senyor Batle, oferint-nos la seva ajuda i perquè l'Associació sigui un bon fonament per a la concòrdia i unitat en el nostre poble. Nos honraren amb la seva presència el director de "la Caixa, en Francesc Tortella, i els presidents de la 3ª edat de Búger, Inca i Sa Pobla.

Hem d'agrair a la direcció del Foro de Mallorca les atencions rebudes i, com és natural, el bon dinar que nos varen servir.

El capvespre varem visitar Pòrtol, on se fabriquen els siurells, olles i greixoneres. En comprarem una bona partida. Arribarem a Campanet ben a prop de les set i mitja, contents i alegres. I fins l'any que ve si Déu ho vol.

Pere Antoni Reinés

Serveis Socials informa.

A partir del mes de juliol de 1988, des dels Serveis Socials de l'Ajuntament hem duit a terme un treball de prospecció (coneixement de la realitat) en base a:

- avaluació del treball individual (demandes formulades al servei per individus i/o famílies).
- entrevistes als responsables de les institucions i entitats del poble.

Aquests treballs han permès conèixer la relació que hi ha al municipi entre necessitats, demandes i recursos per als distints sectors de la població (nins, joves, adults i vells).

Arrel de les conclusions que s'han pogut extreure, s'han dissenyat dos programes comunitaris, un per als infants i l'altre per a la tercera edat. Es pensa dur-los a terme dins l'any 89 amb el suport tècnic i econòmic del Consell Insular de Mallorca.

A continuació, i breument, parlarem del programa per a la infància i la joventut, el qual duim a terme conjuntament amb la Comissió de Cultura de l'Ajuntament.

El programa consta d'una fonamentació teòrica i d'uns objectius concrets, i es divideix en diferents projectes. D'entre aquests cal destacar el de compactació i el de prevenció.

El de compactació es refereix a la necessitat de coordinació entre els professionals, institucions i entitats que treballen dins el camp de l'educació.

La prevenció és una tasca prou important per als Serveis Socials, i el projecte de prevenció es refereix a la realització d'activitats amb aquest objectiu. Ara bé, s'ha vist que dins Campanet no hi ha un nombre elevat de nins i joves amb problemàtiques socio-familiars. Per tant, tampoc no és necessari que les activitats preventives siguin específiques per aquest grup, essent més adequat fer-les per a la població en general (també és prevenció) i, si convé, integrar-los-hi.

Les activitats que pensam dur a terme durant l'estiu són les següents:

- Una setmana d'activitats, dins el programa de festes de Sant Victorià, que constarà de tallers, jocs, ginkama, etc.
- Una acampada. Segurament hi haurà beques. Més endavant que donarem més informació.

Tant la programació com la realització d'aquestes activitats es duran a terme amb la col.laboració de les entitats del poble que hi vulguin participar i que treballin en el camp de la infància i la joventut. A hores d'ara s'han fet dues reunions i són moltes les idees que han anat sortint.

Pròximament facilitarem una informació més detallada. Tots els interessats poden passar per l'Ajuntament i se'ls oferirà la documentació que necessitin.

Maria Florit
Assistent Social

L'AMO EN PERE ANTONI "CORRITX"

Amb motiu de la pròxima inauguració del Centre de la Tercera Edat hem trobat oportú entrevistar al President de l'associació, l'amo en Pere Antoni "Corritx".

— QUIN TEMPS FA QUE ESTA FUNDADA L'ASSOCIACIÓ?

— Oficialment, va esser aprovada pes Govern Civil el 30 d'abril de 1985. Abans ja mos havíem reunit un grup d'amics diverses per redactar uns Estatuts.

— I QUAN VAREN COMENÇAR A FER-SE SOCIS?

— Vãrem pensar que lo millor era fer una xocolatada, i així ho vãrem fer. I d'aquesta manera informãrem a sa gent, i perquè sa vetlada fos mès plena, mès acompanyada, jo i en Toni "de Santiani" vãrem representar un acte còmic escrit meu que es diu Es flam. Després d'aquest acte, D. FRancesc Homar, d'Inca, va venir a explicar-mos ets aventatges que tendríem si estãvem associats.

— I LA GENT VA RESPONDRE A AQUESTA CONVIDADA?

— Sí, i d'una manera casi massiva.

— RECORDAU QUINA PERSONA VA ESSER LA PRIMERA EN APUNTAR-SE?

— Sí, la record, na Tonina "Puça". I així està a sa llista.

— DEVEU CELEBRAR ASSEMBLEES?

— Sí, l'any passat va esser sa primera.

— QUINES QÜESTIONS TOCAU?

— Donam comptes de lo que hem fet durant l'any. A això ho diu es secretari. Llavonses es tresorer diu entrades i sortides, i des dobbers de què disposam. Tanca s'acte es President precisant ses metes que volem aconseguir. Acte seguit, se poren fer precis i preguntes.

— PAGAU UNA QUOTA?

— Sí, cent pessetes cada mes.

— PER COBRAR COM HO FEIS? ANAU DE CASA EN CASA?

— No, porem dir que tots pagam per "la Caixa". Per tant, quan tenen es carnet de soci van a "la Caixa", els posen a sa llista, i quan cobren sa mensualitat els ho descompten i els ingressen ses cent pessetes a es compte que allà hi té s'Associació. Casi porem dir que noltros no tocam cap dobber.

— PERO..., CENT PESSETES SON MOLT POCA COSA.

— I tan poca cosa! Pensa que cada any celebram s'aniversari de sa fundació amb una excursió i dinar que pagam des fondo i entre una cosa i s'altre se'n van ses 1.200 pessetes que pagam cada any.

— EN AQUEST CAS, NO IMPORTARIA TRESORER.

-- Bona! Tenim altres entrades, com són les de l'INSERSO, de l'Ajuntament, de "la Caixa", i qualque regal del senyor Batle. Vull aprofitar aquesta ocasió per manifestar-los es meu agraiment, ja que qualsevol gestió que faci en nom de l'Associació en tot moment ha comptat amb sa seva col.laboració i ajuda.

-- QUANTS DE SOCIS SOU?

-- Ara som dos-cents cinquanta.

-- ES DE SUPOSAR QUE PODRIEU ESSER BASTANTS MES.

-- Sens dubte, però uns no s'arriben a creure que es local arribi a funcionar, i altres que passen de tot.

-- UNA VEGADA QUE EL LOCAL ESTIGUI OBERT, PENSAU ORGANITZAR ALTRES ACTIVITATS?

-- Sí, i frissam d'això. Ja que entenem que no mos hem de limitar només a fer excursions i qualque xocolatada, sinó que convidarem persones, conferenciants, a fi d'enriquir-nos amb sos seus coneixements, perquè jo trob que sa persona ha de voler sebre més del món que mos enrevolta i no conformar-nos en sa missa que sabem. I aquesta expressió que ses persones solem dir que "a jo ja no me paga aprendre res", o aquesta altra: "a mi no m'han d'ensenyar res", són expressions que s'haurien de desterrar perquè no condueixen a cap part.

-- TENIU ALTRES PROJECTES QUE VOLGUEU COMENTAR?

-- Lo que jo pens no és un projecte, és més bé una utopia: que es dia de demà hi hagués una residència per a ses persones majors. En reunions de sa directiva hem tractat aquest assumpte vâries vegades, però, per noltros, és una empresa massa feixuga. Jo, però, d'una manera particular, vaig demanar al propietari de sa posada de Biniatró si la volien vendre i me va dir que no. Com tothom veu és sa casa que reuneix més condicions per a convertir-la en residència.

-- ENTRE ELS SOCIS I LA DIRECTIVA HI HA CAP FREGADA, CAP DESAVINENCIA?

-- Sempre hi ha petites diferències, que no tenen massa transcendència. A més, som humans, i sa Junta Directiva, a pesar de sa seva bona voluntat, a vegades s'equivoca.

-- I PER ACABAR, QUE DIRIEU ALS SOCIS?

-- Jo els diria que depèn de tots que sa cosa funcioni, amb sa nostra assistència, amb so nostro interès, tots mos n'hem de sentir responsables perquè a l'Associació la formam tots i és de tots.

BAR
CA'S
RETO
GELATS
I
TAPES
VARIADES

De carros i carreters

en Pere "Guixa"

Del passat agrari de Campanet pels seus carrers ja en queden ben pocs rastres. Un dels pocs carros que encara hi circulen és el dels germans Guixa. Hem volgut parlar amb ells per tal de recuperar, en un exercici de memòria, un temps ja desaparegut en què el carro i el mul eren dos pilars bàsics de la vida i l'economia familiars. En Joan Gual Capó "Guixa" va néixer l'any 1921. Ara ja està jubilat, però va treballar de pagès, de carreter i, a les darreries de la seva vida laboral activa, de picapedrer. En Pere Gual Capó "Guixa" va néixer dia 4 de febrer de l'any 1928. Tota la seva vida ha fet de pagès, de conrador. Va anar a escola fins als 15 ó 16 anys amb la senyora Maria Company. Hem parlat amb el germà més jove, amb en Pere.

— A QUINA EDAT COMENÇAREU A MENAR CARRO?

— A devers dasset anys, a ca nostra en teníem dos.

— AL VOSTRE CARRO, QUI EL VA FER I QUIN ANY?

— El va fer en Joan "Xineta". Noltros ja el compràrem a en Biel "de Fangar". Va esser es darrer que va fer nou. En pagàrem nou-cents duros. Fa vint-ivuit o vint-i-nou anys que el tenim.

— QUINA CLASSE DE CARRO ES?

— En aquest carro el feren per tragar metro. Es un carro campaneter. Té ses varanes dretes. Es pollencins les tenen més tombades.

— QUINES SON LES PARTS QUE TE EL VOSTRE CARRO?

— Ses rodes són d'auzina i uastre. Ets anells són d'auzina i ses brendoles són d'uastre. I tenen una llàntia de ferro. Llavonses hi ha es buc, es xassis, queés d'om. Es barrerons són d'austre i damunt hi ha un barrot de pi. Sa part de baix té quatre mènsoles d'om. Damunt ses güetes hi va s'arquet. Llavonses hi ha sa màquina, que és una verga de ferro, amb una espiga per estrényer amb dos solets de ferro a darrera, i rodes sa maneta i frena.

- QUINA CLASSE DE BISTIA VA MILLOR PER ESTIRAR UN CARRO?
- Un mul, perquè és una bístia borda.
- EN TANTS D'ANYS, HAUREU TENGUT MOLTES DE BISTIES, QUANTES?, QUINS NOMS TENIEN?
- En seixant anys només n'hem tengudes quatre. Un cavall i tres muls. Es seus noms ere en Blau, en Fumat, en "Lucero" (tenia casta d'animal de raça, aquest cavall) i és d'ara, en Menut.
- LA VEGADA QUE HEU TRAGINAT MES PES, QUANTS DE QUILOS DUGUEREU?
- Amb en Blau, mon pare va dur mil sis-cents quilos. Era molt bo. I encara duia cent sacs buits damunt.

- QUINA ES LA MAJOR DISTANCIA QUE HEU RECORREGUT ANANT EN CARRO?
- Jo he anat a pocs llocs, a Selva, a Sa Pobla,... Jo només he conrat. Mon pare se n'anava a Sòller traginant paa, i porcs grassos que hi duia. Llavonses no hi havia camions. Jo lo que he fet més es llaurar i coses de feines des camp
- QUINES COSES HEU TRAGINAT?
- Paa, mon pare en duia molta a Sòller, metro, de Son Real, a Santa Margalida, a s'estació de Muro. Vint-i-quatre, d'hivern, eren es que en traginaven. Hi anaven molts de campaneters. I garroves, i porcs grossos a Alcúdia.
- LA VELOCITAT D'UN COTXE I LA D'UN CARRO SON MOLT DIFERENTS, QUINA VOS AGRADA MES?
- A jo me mareja molt un cotxo. I amb un carro puc marxar tot lo dia. Amb es carro, a poc a poc, estàs ben "despejat".
- QUINA DISTANCIA POT RECORRER UN CARRO EN UNA HORA?
- I en una hora jo trob que pot fer cinc quilòmetres, trob. Si vas de trot, més.
- LES VOSTRES BISTIES S'HAN ALLARGAT QUALQUE VEGADA EN TERRA MENTRE ANAVEN ESTIRANT EL CARRO?
- No, perquè ses dues darreres no van ferrades. Llavonses n'hi havia de caigudes.
- SI L'HAGUSSIU DE VENDRE, QUANT EN DEMANARIEU?
- Jo d'aquest mul en vaig pagar vint-i-tres mil duros. El vaig comprar a en Biel "de Fangar" fa sis o set anys. Ara té onze anys. I un mul s'aguanta fins an es vint anys. Es carros tenen poca pressa. Si l'haguessis de fer nou no te bastarien trenta o quaranta mil pessetes. Entre es mul i es carro demanria trenta mil duros. Fa trenta anys un jornal de llaurar eren de vuit a deu duros, i ara són deu mil pes setes.

Conversa amb en Miquel Vives, regidor de cultura.

- Ja tenim a damunt les festes de Sant Victorià. Perquè ens informi dels actes que s'han programat hem volgut parlar amb en Miquel Vives, que és el responsable de Cultura de l'Ajuntament.

- Miquel, com es presenten les festes d'enguany?

Jo crec que bé. Amb la col·laboració de les entitats del poble i amb l'ajuda de gent diversa hem preparat un programa de festes que creim que pot satisfer els campaneters. Sense grans pretensions ni grans actes espectaculars volem oferir una setmana de festes en què la gent es divertesqui. I la gent de Campanet se sap divertir.

- Quins actes destacaries?

Tots els actes són importants. Els més populars són la Mostra de Cuina i Rebosteria, que segurament tornarà a ésser un altre èxit; l'actuació de la Revetla Campanetera i l'Escola de Ball de Bot, que també arreplegaran molta gent a la plaça i el ball de dissabte a vespre. Pensam que aquest ball és un dels plats forts de les festes i per això enguany hem contractat l'Orquestrina d'Algaida per la seva "marxa" i tornam a dur "Los Ocultos", aquest grup de rock que sempre ha quedat bé amb Campanet. La nostra idea és que l'Orquestrina -amb un altre grup- ocupi la primera part del vespre i reservar "Los Ocultos" per al final, que és quan la gent jove comença a estar "entornada".

També voldria aprofitar per recomanar l'obra de teatre d'Estudi Zero, que es representarà dissabte dia 1 de juliol. "L'Hostalera" és una obra molt divertida del segle XVIII italià. I que ningú es perdi la Nit de Foc que tancarà les festes.

- Què s'organitza per als nins i joves?

Les festes les comencen els alumnes de 7è divendres dia 30. A Son Puça hi faran la seva festa a partir de les vuit i mitja. Per altra part, a través d'un programa que subvenciona el Consell Insular de Mallorca i amb la col·laboració de l'assistent social, l'APA, el col·legi públic, el BEC, els alumnes de vuitè i joves hi haurà una gincana cultural el dilluns; els dimecres hi haurà tallers diversos i jocs de cucanyes, gincana ciclista, etc. el dijous. Acabarà la festa amb un teatre d'ombres de s'Estornell.

- Hi haurà "actes culturals"?

Tots els actes són "culturals" perquè fer festa és cultura. Si entenem com a "culturals" aquests actes en què la gent se'n està com a més sèria i concentrada, entre setmana es farà una projecció d'un documental molt interessant sobre sa Fosca -en dimarts-. Dimecres, el professor Crimalt, a qui recordareu pel seu programa de televisió, vendrà a parlar-nos sobre les rondalles mallorquines. A més, podreu visitar dues exposicions: una dedicada a la pintura dels holandesos que han residit al poble i una altra del GOB dedicada als "Espais naturals i Societat".

- Encara que pel juliol ja fa calor, s'han programat activitats esportives...

Sí. Hi trobareu a faltar, però, la milla urbana, que l'any passat iniciava la setmana de festes. L'hem eliminada perquè tenia molt poc èxit. Es farà tir de bassetja, futbol, bàsquet i es disputarà la final de futbolet.

- No s'estrenarà la banda de música de Campanet?

Ara estan assajant, a marxes forçades, per poder anar a tocar una peça a la trobada de bandes de música, que es fa per Sant Joan a Muro. Encara que estan fent autèntics miracles, és impossible amb el mig any que duen tenir repertori per fer un recital. Val més tenir paciència i no precipitar-se. De totes maneres, sí que hi haurà un recital de banda de música, ja que el diumenge dia 9 tocarà la Filharmònica Porrerenca.

Vols afegir res?

Només desitjar a tothom que s'ho passi bé, que trobi els actes que hem preparat interessants i divertits i aprofitar per agrair la col·laboració de les entitats i de gent en general que ha volgut ajudar en l'organització de les festes.

EN PERE GUIXA

-- QUAN EREU NIN, QUANTS DE CARROS HI DEVIA HAVER A CAMPANET?

-- En aquest carrer, es Sant Miquel, a cada casa en tenien, o gros o petit. A ca nostra, a aquesta casa, que està en es número 45 des carrer de Sant Miquel, la va fer es meu padrí, es padrí "Guixa", fa setanta-vuit anys. Estaven d'amos a Son Estrany. La varen fer es "Canta", es picapedrers. La va fer es pradí de son pare d'en Colau. Per fer-la mon pare duia es cantons de Muro amb so carro. Per mi va costar dos mil duros. Abans, en aquest solar, hi havia una casa vea que, a davant, tenia una clastra.

-- I ARA, QUANTS EN DEVEN QUEDAR DE CARROS?

-- A Campanet, que jo sàpiga, que traginin només n'hi ha quatre. Hi ha en Valent, en Damià d'Ullaró, en Josep "Roder", de "ca sa Navarra", i noltros. No hi ha cap possessió que en tenguin.

-- EN FABRICAVEN, DE CARROS, A CAMPANET?

-- A Can Xineta i a Can Matxet. A Campanet en feeen bastants. Es Redoles tenc por que no en fessin.

-- I DE XARRETS, QUI EN TENIA?

-- L'amo en Guixa d'Albarallet, en Jaume Cubet de Gabellí, i es de Massana, es senyor de So n'Apacs, en Tores, ... i es darrer que hi ha hagut ha estat es de l'amo Arnau "Reet"

JULIANA LUYKEN

per Francisca Marroig
Tomeu Martorell
Jaume Morell

Qui és aquesta dona? D'on és? On viu? I viu tota sola? Són les preguntes que s'hauran fet i repetit sovint les dones que igual que Juliana Luyken van a comprar a ca sa Roderà.

Potser també algun entès en cotxes, que en el poble en tenim, s'haurà entretingut a observar el seu volkswagen blanc aparcat davant la botiga.

Juliana no ha fet vida de poble, no li agraden gaire les multituds, "cua, cua, cua" ens comenta i somriu. Ella prefereix la tranquil·litat, la pau i la natura que l'enrevolta a la seva finca de Fangar.

Però, i qui és? Juliana podria esser ben bé una d'aquestes mítiques estrelles de Hollywood. Alguna cosa té que recorda la katharine Hepburn, aquella de La reina d'Àfrica, que tots recordam dins el miserable vaixell, a la vora de Humphrey Bogart. Alta i magra, de cabells emblanquinats i ulls clars que ens suggerixen una procedència nòrdica, sovint vestida amb robes i jerséis de colors vius, és, no hi ha dubte, una espipellada diferent dins el menú quotidià del poble.

LA FAMILIA I ELS PRIMERS ANYS.

Vaig néixer a Argentina. Els meus papas eren alemanys. El meu pare era de Prússia. Va estudiar agricultura a la Universitat de Bonn. El meu padrí tenia doblers i comprava terres. El meu padrí i el meu pare se'n varen anar a Àfrica i després a Argentina. Allà hi compraren terres i camps enormes. Eren molt bones terres, a la província de Santa Fe, al nord del país. En una de les seves tornades a Alemanya, el meu pare va conèixer la meua mare, i es casaren.

La meua mare era molt guapa i viatjava molt. Era una gitana, je, je, deia el meu pare. La meua mare no va estudiar. En aquell temps les jovenetes no estudiaven. Eren per a la casa i per casar-se, no? A casa vàrem esser tres germanes Ingeborg, Maria Luisa i jo. Jo era la major.

Jo vaig néixer a Argentina, mig any abans de la Primera Guerra Mundial. Després de la guerra volíem anar a Alemanya i no hi havia vaixells alemanys. En vàrem agafar un d'espanyol, el Balmes, que acabava la seva ruta a Palma. A l'arribada, la primera nit ens allotjàrem en el Gran Hotel. L'endemà ens trobàrem una casa a Valldemossa i allà ens hi instal·làrem algunes setmanes. Valldemossa era preciós en aquell temps, molt interessant pels nins, i quan els meus papas no hi eren anàvem a La cartoixa, i investigàvem. Valldemossa ha canviat un poc. Nosaltres hi anàvem amb un auto i els camins eren dolents. Nosaltres teníem un Ford.

ELS ESTUDIS, LA FEINA I L'EXPERIÈNCIA DE BOLÍVIA.

Quan vaig tenir catorze anys havia d'entrar a una escola. La meua mare ens havia ensenyat a llegir i escriure. T'm'enviaren a Bremen (Alemanya) a casa d'uns oncles.

En aquell temps començaven a estudiar algunes dones, sobretot a Nordamèrica. Vaig estudiar tres anys d'enfermeria i després dos anys d'assistenta de parts. Primer vaig anar a la Universitat de Baviera i després a la de Tübingen. Mig any després d'acabar els estudis m'enviaren a demanar d'un hospital de Bones Aires, i hi vaig anar a treballar.

Estant a Bones Aires vaig conèixer un matrimoni de metges bolivians, que hi eren fent compres de material sanitari. Em varen oferir feina a La Paz i me'n vaig anar amb ells.

A Bolívia hi havia i hi ha encara indis. Era molt interessant, molt interessant. Vaig fer feina a una mina. Era el temps de la Segona Guerra Mundial. A Bolívia no hi falta cap mineral. I tot el món necessitava estany, estany per a les bombes. I jo pensava quan veia les carretes a la mina, tot això caurà sobre Berlin, després! La mina on jo treballava era d'en Patiño, l'home en cinquè lloc més ric del món.

Faltaven metges i jo cada dematí havia de netejar l'hospital. Hi vaig estar cinc anys a Bolívia. M'agradava viure allà. La meva germana sempre em demanava, però com pots viure aquí? Els que venen d'una ciutat, d'una ciutat com Bones Aires sempre diuen el mateix. Però els indis són molt intel·ligents. No saben lletra, però saben llegir el bosc, encara que siguin boscs que cresquin ràpidament i canviïn d'un dia a l'altre com passa al tròpic.

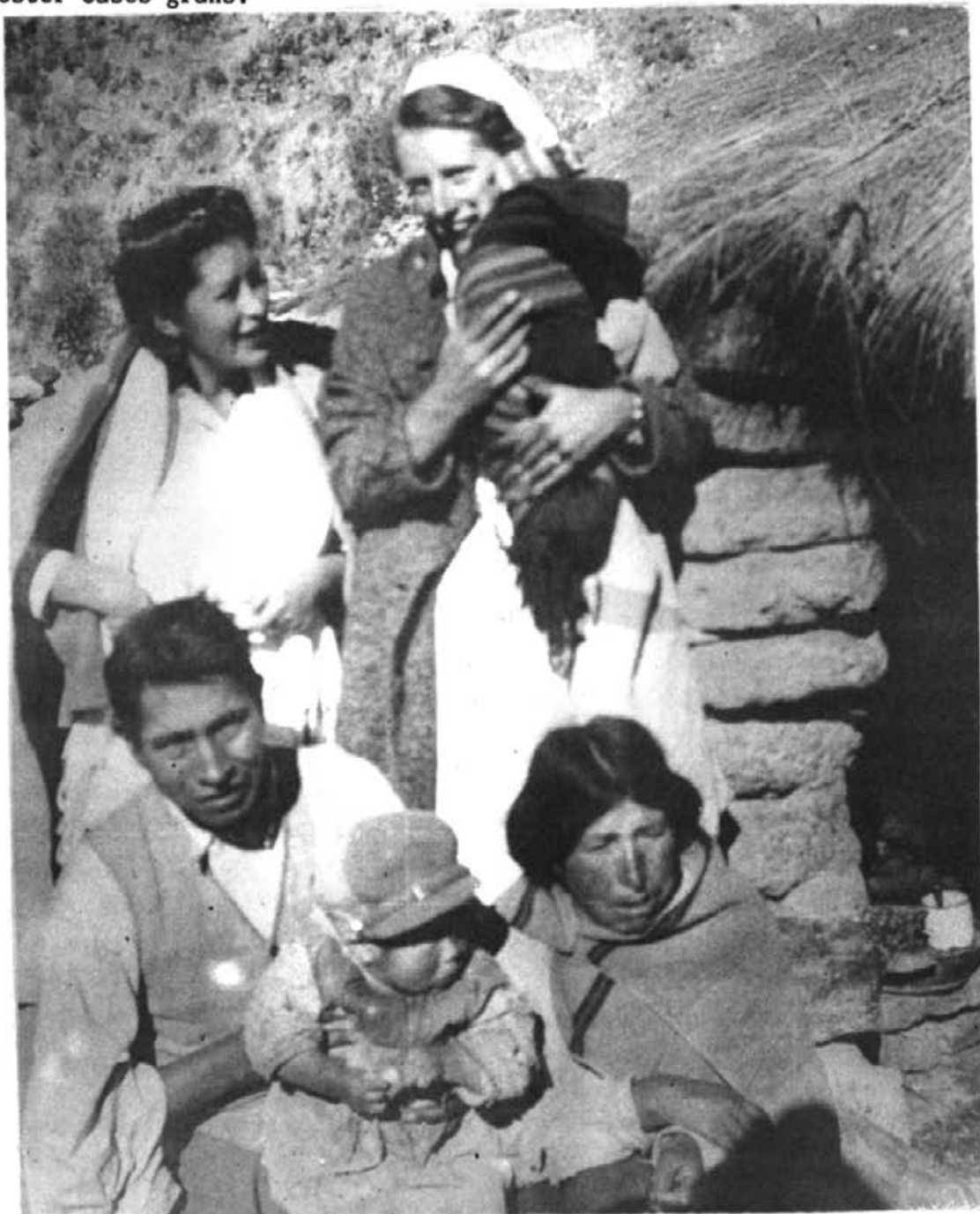
PASADENA (CALIFORNIA) I ELS DARRERS ANYS A MALLORCA.

Acabada la guerra vaig anar a veure la meva mare. A mi no m'interessava la guerra. Mai no l'he vista. La meva germana, que vivia i treballava a Pasadena, Califòrnia, també era a Noruega, i havia de marxar cap a Amèrica altra volta. Així que la vaig acompanyar. Agafarem el primer vaixell de passatgers Suècia a Nova York. Vaig trobar feina a Pasadena i me vaig quedar a treballar allà. Em revalidaren el meu títol i també vaig aconseguir la nacionalitat. Als Estats Units els hospitals eren molt moderns. Era molt interessant. No hi faltava res, de res, de res.

A Califòrnia hi vaig treballar trenta-sis anys. Encara que vaig sortir bastantes vegades a fer viatges. Quasi sempre anava amb vaixell i amb el meu volkswagen. A mi no m'agraden massa els avions. Ara aviat aniré a Noruega i ho faré travessant tot Europa amb el meu cotxe. He estat a Amèrica del Sud, a Africa, a Asia, a Europa. Crec que només me falta el Pol Sud

Quan me vaig retirar vaig venir a Mallorca. A No-
ruega, a Bergen, la meva família té una casa molt anti-
ga, vikinga, de més de cinc cents anys d'antiguetat,
però hi havia de gastar molts de doblers per arreglar-
la. I aquí vivien les meves dues germanes. I també
hi havia viscut la meva mare algunes temporades, a la
zona d'El Terreno, on hi donava classes d'idiomes.

En els anuncis del diumenge del diari, hi vaig
cercar una casa. En vaig visitar algunes, però
aquest va esser el lloc que més me va agradar. Ho
vaig decidir immediatament quan vàrem girar damunt el
pont i vaig veure l'ermita, aquest és el meu lloc!,
aquest és el meu lloc! vaig dir. En Jaume "xato" em
va mostrar la casa. Hi havia una cisterna, hi havia
aigua. La casa no era massa gran, però jo no he de
menester cases grans.

CODI EUROPEU CONTRA EL CANCER

La Comunitat Europea també s'ha afegit a la guerra contra el càncer. L'any 1989 s'ha declarat l'"Any Europeu de la informació sobre el càncer".

S'aconsella a tothom que faci conèixer l'anomenat "Codi Europeu contra el Càncer". Aquest codi és un element divulgatiu que vol esdevenir un ajut per a la informació i la formació sanitària de tots els ciutadans d'Europa.

ALGUNS CANCERS PODEN ESSER EVITATS

1. No fumeu. Fumadors, deixeu-ho al més aviat possible i no perjudiqueu als altres.
2. Moderau el consum de begudes alcohòliques, cerveses, vins o licors.
3. Evitau prendre el sol excessivament.
4. Respectau les normes de sanitat i seguretat, particularment en les activitats professionals consistents en la producció, manipulació o ús de qualsevol producte que pugui causar càncer.

La vostra salut agrairà el seguiment dels dos consells següents, que també poden reduir el risc de contraure determinats càncers:

5. Consumiu freqüentment fruita, llegums frescos i aliments rics en fibra.
6. Evitau l'excés de pes, i limitau el consum d'aliments rics en greixos.

UN BON NOMBRE DE CANCERS PODEN ESSER GUARITS

SI SON DETECTATS A TEMPS:

1. Consultau al metge si un gra canvia de forma, si us apareix un bony o en el cas de sagnaments anormals.
2. Igualment cal que el consulteu en cas trastorns persistents, sobretot en cas de ronquera, trastorns intestinals o pèrdua inexplicable de pes.

Les dones:

3. Feu-vos practicar regularment un "frotis" vaginal.
4. Examineu regularment els vostres pits i, si és possible, feu-vos practicar regularment mamografies a partir dels 50 anys.

ELS NOMS DE LLOC I DE PERSONA

AL DICIONARI COROMINES

Darrerament s'ha editat l'interessantíssim primer volum de l'Onomasticon Cataloniæ. L'Onomasticon ha de ser un recull dels noms de lloc i de persona de tots els Països Catalans, en què s'explicarà d'on provenen aquests noms, quina història tenen i altres qüestions d'interès que envolten els noms de les nostres contrades. Aquesta feina immensa la va començar el seu autor, Joan Coromines, l'any 1931. Han hagut de passar, per tant, cinquanta-vuit anys per poder-ne veure els primers resultats. Es pot dir que és la feina de tota una vida.

Aquest primer volum de l'Onomasticon és dedicat a la Toponímia antiga de les Illes Balears, és a dir, als noms de lloc antics de les nostres illes. Hi ha col·laborat Josep Mascaró Passarius, que és l'autor del Corpus de Toponímia de Mallorca.

La informació històrica prové sobretot del Llibre del Repartiment, que es va redactar després de la conquesta del Rei En Jaume, l'any 1229. En aquest llibre es descriu el repartiment de les terres entre els conquistadors i s'hi documenten molts de noms de lloc.

No hi podien faltar les referències a indrets del nostre poble. El mateix Coromines va trescar pel nostre terme municipal demanant informació sobre aquests noms de lloc. A tall d'exemple del que conté aquest llibre tan recomanable, hem seleccionat les referències que s'hi fan a noms del nostre poble, incloent-hi el propi nom de Campanet.

ALBORAIET. Al llibre es diu que és una "possessió important i vella". El cardenal Despuig escriu "Alboreiet" al seu mapa i J.M. Quadrado "Alborayet". En el Llibre del Repartiment és identificat com un "rahal" (en àrab, casa de camp) de muntanya i surt amb els noms "Alboroy", "Alboroz" o "Albujuz".

Aquest topònim està relacionat amb el d'Alboraia (vila important de l'Horta de València) i l'Alboraia (de la partida de Cullera). Prové de l'àrab "al-buraíga", diminutiu de "burg" (torre). No s'ha d'interpretar Alboraiet com a diminutiu català, sinó com el plural "al-buraigat". Significaria, per tant, "les torretes".

ALCANELLA. A la documentació antiga es troben les formes "alq. (alqueria) Alquaneyla" (l'any 1335, com a alou del Temple) i el "torrent d'Alcaneyla" (1341). L'origen és l'àrab "alqal a illah" (el castell de Déu).

CAMPANET. Coromines afirma que és un mossarabisme. Els mossàrabs són els cristians romans que conservaren els seus costums i la seva llengua, derivada del llatí, durant una part de la dominació musulmana. Campanet és el plural del llatí tardà "kapanät", fet a partir del llatí clàssic CAPANNA, que significa "cabana". S'assenyalen altres noms de lloc que tenen la mateixa procedència: Campanitx (a St. Carles de Peralta, d'Eivissa), la Campaneta (a diversos indrets de València), Campaneta (a Xirivella), Campanets (a Llíria), les Campanetes (a Benimasset i a Cervera del Maestrat), la Campanera (a l'Olleria), la Campanassa (a Costur) i molts de Campana. Tots aquests noms situats al País Valencià provendrien de l'esmentat llatí CAPANNA. El nom de Campanet significaria, doncs, "les cabanes".

MONNÀBER. Després de constatar que hi ha tres Monnàbers, un a Fornalutx i dos -Vell i Nou- a Campanet, el llibre cita la Historia de la Villa de Campanet, del rector Miralles, qui afirma que vulgarment es pronuncia "Bonnabe" però en tots els documents antics s'escriu "Monnabe".

L'etimologia és semblant a la de la ciutat de Mondover, prop d'Alacant. És tracta de l'àrab "munawwir", que significa "florit". Per influència d'altres noms començats amb Mont-, s'hauria duplicat la n. També té molta vigència la pronunciació amb B- (tant a Campanet com a Sóller). Es constata que també a Sóller es pronuncia "Bornabe", com també es pot sentir a Campanet.

SANTIANI. Al llibre es diu que és el "nom de tres alqueries: Santiani Vell, Santiani Gran i Santiani Nou, totes a un mateix redol". Al llibre de Repartiment és parla d'un "Rahal sancti annj". És un nom mossàrab provinent del llatí VILLA SANCTI IOANNE; és a dir, "vila de Sant Joan". Com adverteix Coromines, el nom no té res a veure amb el de Santanyí, com algú podria pensar.

PUIG TOMIR. El nom significa Puig de Theudmir. Theudmir era un magnat il·licità -d'Elx- mantingut pels invasors sarraïns.

ULLARÓ. El cardenal Despuig, "que havia fet donació del cos de Sant Victorià, que havia duit des de Roma", escriu "Uyeró". S'ha de relacionar amb el nucli tan pròxim de "sa Pobla d'Uyalfàs" (el nom complet i antic de sa Pobla). El 1239 i el 1254 apareix documentat "Huriar Alfaz". El 1259, la forma "Huyalfas", com a unió de les paraules anteriors. És un arabisme format per "uyar" (no se sap què significa) i "fahs" (camp).

El nom "Ullaró" es podria haver produït a partir de "Huriar Alfaz", que passaria a "Uyarafaz", interpretat com a augmentatiu. D'aquí vendria "Uyarof" i després "Uyaró".

El 1278 ja apareix escrit "Ullaró", encara que la gent devia continuar pronunciant "Uyaró" o "uaró". Al final, Coromines planteja la hipòtesi que el nom provengui de "uyun al-fahs", que voldria dir "fonts del camp".

Miquel Vives

VILANOVA-1 : PAPERERIA
VILANOVA-2 : LLIBRERIA
VILANOVA-3
MOBLES OFICINA
302880-303332-304229
INCA

PIRE VILANOVA

Small logos at the bottom: a square, the word "INCA", and a stylized logo.

PLA "Sa BANCA"

BANCA MARCH

DE JUBILACIÓ

T'esperam

GELATS I ESPECIALITATS

La Menorguina

LLIÇONS DE LLENGUATGE

ME'N VAIG A LA SALA

L'altre dia em van contar que una persona havia dit, públicament i a Campanet, que els mallorquins no parlàvem català perquè no usam les formes EL, LA, ELS, LES. Jo sempre he sentit dir a tots els campaneters que se n'anaven a l'ajuntament l'expressió següent: "me'n vaig a la sala" i no "me'n vaig a sa sala". Totes dues expressions, emperò, ben catalanes, ben nostres.

En el diccionari de Mossèn Alcover hi trobam el significat de la paraula SALA: 2. La Sala de la Vila (Maestrat) o simplement la Sala (Dènia, Vall de Gallinera, Vilajoiosa, Biar, El Pinós, Monnóver, Mallorca, Menorca): la casa comunal on es tenen les sessions i els despatxos de l'administració municipal.

És veritat que d'un temps ençà se sent manco la paraula sala per a referir-nos a l'edifici consistorial però no per això deixam d'usar -oralment- l'anomenat article literari (el, la, els, les, l', del, al...). Així, si ens demanen quina hora és ? ben segur que l'haurem d'usar:

-Són les vuit; és la una; són les tres...

i si qualcú participa de la processó que se celebra el segon dijous després de Pentecosta podria dir:

-He anat a sa processó del Corpus i hem passat pes carrer de la Creu.

Altres exemples: el Cel, la Terra, la seu, el món, l'altar, festa de la Immaculada, l'any passat, ha anat a la mar, el dimoni, la dreta, l'esquerra, el papa, el bisbe, el bon Jesús, l'endemà, etc.

També és veritat que dominen en la parla de la majoria dels mallorquins els articles es, sa, ses ... però, això sí, sense deixar d'usar les formes esmentades en les línies anteriors. Tanmateix, sí que hi ha mallorquins que usen exclussivament les formes EL, LA, ELS... i no usen mai l'article salat: és el cas dels pollencins i pollencines. Si els campaneters diferenciam entre:

SA TERRA (part sòlida de la superfície del nostre planeta) i
LA TERRA (el planeta on vivim)

ES BISBE (ventrell del porc farcit de pasta) i
EL BISBE (cap d'una diòcesi)

gràcies a l'ús de l'article salat i de l'article literari, els pollencins i pollencines no:

LA TERRA (part sòlida de la superfície del nostre planeta; el planeta on vivim)

EL BISBE (ventrell del porc farcit de pasta; cap d'una diòcesi)

A més, els articles ES, SA, SES... s'utilitzen a altres llocs de parla catalana -Empordà-, no són exclusius de Mallorca. Això és explicat en el llibre "El parlar de Mallorca" del famós filòleg menorquí Francesc de B. Moll. Ben cert que afirmacions com la que va fer aquella persona només surten de boques que mai no han participat en cap curset sobre la nostra pròpia llengua. Si s'hagués apuntat i seguit algun dels cursos de llengua catalana que s'han fet durant aquests darrers anys en el nostre poble almenys hauria après a estimar la llengua dels campaneters, la llengua de Llorenç Riber i de Miquel Sants Oliver.

Jaume Ordines i Llobera

EN GABRIEL MATEU HA MORT

Dia 1 de juny va morir en Gabriel Mateu Mairata "Raïssa". Havia nat a Selva l'any 1912 però va viure més de cinquanta anys a Campanet. Va esser un personatge de relleu, tant per les activitats econòmiques que va impulsar com per haver estat batle del poble entre l'any 1970 i el 1976. Els seus 77 anys de vida han estat plens d'activitat: emigrant a l'Argentina als catorze anys, afiliació

al falangisme a les darreries de la II^a República, participació voluntària a la guerra civil —va combatre als fronts del Nord, de Terol, de l'Ebre i d'Albace te—, impulsor de negocis relacionats amb la rafia i el vidre artesanal, constructor del complex arquitectònic de Menestralia, creador d'un arxiu documental i d'una pinacoteca, editor del Diccionario biográfico hispano-americano (1951?) i autor dels llibres Selva y sus hombres (1979), Cardenales de Mallorca (1981), Obispos de Mallorca (1985) i Sor Isabel Cifre (1986).

Com a batle va impulsar la realització de la xarxa d'aigua potable i de clavegueram i la construcció del Col·legi Públic "Llorenç Riber". Igualment va promoure la compra de la finca de Can Gaieta.

La seva ideologia política tingué el seu origen en el falangisme i al llarg de tota la vida continuà enquadrat en l'extrema dreta. Una bona prova n'és la seva candidatura al Senat (l'any 1979) en les llistes de la Unión Nacional de Blas Piñar. Així mateix, va esser un dels fundadors de l'organització castellanista "Centro Cultural Mallorquí".

ESTANC I PAPERERIA _____

Maria Gelabert

Libres

Material
Escolar

Una motxilla plena de llibres -lectures d'estiu per a infants i joves ~ ~ ~ ~ ~

Ara que l'estiu ja és aquí i ens disposam a disfrutar de molts de dies de vacances plens de promeses i il·lusions no ens podem oblidar dels nostres amics els llibres, perquè sempre trobarem una estoneta per estar amb ells, ens podran acompanyar onsevulla anem: a vorera de mar, a la piscina, a la caseta a collir ametlles, a la muntanyua o simplement a casa, i podran fer que les hores ens passin volant i no ens adonem ni de la calor. Llibres en podem trobar de tota classe i preu i adequats a totes les edats i afeccions. Per als qui tots just comencen a saber-los tenir a les mans i també per aquells que ja gairebé es senten adults. Pensau que els camins de la fantasia i la fabulació són llargs i diversos. Podeu endinsar-vos en l'aventura dels llibres d'è viatges (i creuareu la terra de banda a banda sense sortir de casa), apassionar-vos amb els de misteri, imaginar móns llunyans i desconeguts amb la ciència-ficció, identificar-vos amb els problemes quotidians de joves de la vostra edat o disfrutar amb els còmics.

A aquestes pàgines farem una petita selecció per edats de llibres recents que potser vos servirà de bruiola per trescar l'immens bosc de llibres que si voleu podeu tenir a mà. I ja ho sabeu, aquest estiu no oblideu passar per la biblioteca, la llibreria i donar un cop d'ull a les col·leccions dels vostres amics.

De 3 a 7 anys

Llibres per esser mirats, contats i llegits mil vegades.
Osito polar ¿Vuelve pronto! i ¿A donde vas, osito polar?(ed. Lumen).
Dues hermoses històries amb un petit ós polar com a protagonista, acompanyades d'unes il·lustracions magnífiques. Dissortadament no existeix versió en català.

El muñeco de nieve (ed. Altea). Encara que el títol és en castellà aquest llibre no té text, és només d'imatges amb una estructura de còmic que permet als més petits

25 "llegir" sense ajuda una història plena d'amistat i poesia.

Història de Babar (ed. Aliorna) Babar és ja un classic de la literatura infantil. Un llibre per tenir, llegir, contar, mirar i remirar. Ens narra la història d'un elefant que té ocasió de viure en el món dels homes i que després trasllada tot el que ha après al país dels elefants.

La mateixa editorial ha publicat també una col·lecció de set llibrets (en format més petit) que segueix contant la vida de Babar com a rei dels elefants.

De 8 a 10 anys

A aquesta edat contes no massa llargs, plens de temes interessants. Fantasia i realitat es donen la mà per ajudar-nos a descobrir el món.

El petit vampir (ed. Alfaguara) i d'altres de la mateixa sèrie. Les divertides i inquietants peripècies d'un nin normal que es fa amic d'un nin-vampir. Por, emoció i humor. T'agradarà tant que no el podàs deixar fins que l'acabis.

Matilda (ed. Empuries), Els Culdolla (ed. La Magrana) de l'autor anglès Roald Dahl i tots els que puguis trobar d'aquest escriptor. Na Matilda és una nina extraordinària amb uns pares divertidament horrorosos i els Culdolla una parella ferèstega i ridícula que no en fan de bona.

I també Història d'un liró (ed. Aliorna), L'insuportable Guillem, Quin dia més Gggrrrr! (ed. Aliorna). Sense oblidar els escriptors mallorquins: El vellet de la barba verda (de M. Rayó, ed. Teide) i Les aventures d'en Tres-i-mig (Pere Ros-selló, ed. La Galera), la història d'un canet simpàtic.

ROALD DAHL
MATILDA
El terrorisme de Quatre Bales
EMPÚRIES
L'ODISSEA
Narrativa per a joves

A partir d'11 anys

I pels més grans és el moment de les primeres novel·les. Però ... tu no eres mort?, d'un altre mallorquí en Pere Morey (ed. Pirene) on trobareu extraterrestres, vampirs i intrigues polítiques.

La venjança del més enllà (ed. Cruïlla) si t'agraden els detectius i les intrigues. Viatge a l'Egipte (ed. Onda) per conèixer un món que no és tan llunyà com sembla.

No tenim mes espai. Llibres n'hi ha molts i bons. Bon estiu i bona llegida!

ELECCIONS EUROPEES 1989

PARTICIPACIO

	Mesa Carrer Major	Mesa Llorenç Riber	Total
Nombre d'electors	1.022	755	1777
Nombre total de votants	688 (67'31%)	531 (70'33%)	1219 (68'59%)
Nombre de paperetes nul·les	5	2	7
Nombre de vots a candidatures	678	526	1204
Nombre de vots en blanc	5	3	8
Nombre de paperetes vàlides	683	529	1212

OBSERVACIONS

1. En primer lloc cal destacar l'alt percentatge de participació (un 68'59%) en relació al percentatge estatal (54'8%) i balear (45'39%). A Campanet s'ha votat un 13'79% més que la mitjana estatal i un 23'20% més que a les Balears. Hem estat el poble de les Illes en què hi ha hagut un major índex de participació. Es un fet que ens honora.
2. A les eleccions s'hi presentaren 32 candidatures: a Campanet n'hi ha hagut vint que han aconseguit qualque vot. Es una dada curiosa que a la mesa del C/ Major n'hagin votat 12 i denou a la del C/ Llorenç Riber.
3. Els tres partits implantats a Campanet, amb presència a l'Ajuntament (PP, PSM i PSOE), han disminuït el seu nombre de vots en relació a les eleccions europees del 87. N'és la causa el fet que hi hagi hagut menys votants que

RESULTATS

Candidatura	Mesa C. Major	L Mesa Ll. Ribes	Total(%)	Any 1987	(+-)
Partit Popular	303	261	564 (46'53)	653	-89
PSOE	170	89	259 (21'36)	398	-139
PSM-Esquer. dels P.	138	120	258 (21'28)	272	-14
CDS	23	26	49 (4'04)	70	-21
LLISTA VERDA	11	3	14 (1'15)	--	---
Herri Batasuna	8	6	14 (1'15)	11	+3
Agr. d'Elec. Ruiz Mateos	9	4	13 (1'07)	--	--
Partido Verde	5	1	6 (0'49)	--	--
Izquierda Unida	4	1	5 (0'41)	8	-3
Los Verdes Ecologistas	4	1	5 (0'41)	--	--
PTE-Unidad Comunista	2	1	3 (0'24)	1	+2
Alternativa Verda	-	2	2 (0'16)	-	--
PCPE-PC de Catalunya	-	2	2 (0'16)	-	--
Coalició Socialdemocrata	-	3	3 (0'24)	3	=
PST-PORE	-	1	1 (0'08)	1	=
Partit Humanista	-	2	2 (0'16)	-	-
Partit Carlista	-	1	1 (0'08)	-	-
P. de Liberación Andaluza	-	1	1 (0'08)	-	-
Fed. de Partidos Regionales	1		1 (0'08)	-	-
Coalición Nacionalista	-	1	1 (0'08)	-	-

en les eleccions anteriors. Pels resultats, sembla que el principal perjudicat per l'abstenció ha estat el PSOE.

4. Pareix esser que Herri Batasuna ha aconseguit a Campanet el percentatge més elevat de totes les Balears.
5. La candidatura de Ruiz Mateos ha rebut molts menys vots que la mitjana obtinguda a les Balears (5'74). Pareix esser que és el segon poble de Mallorca on ha aconseguit un percentatge menor. A aquest fet, que consideram positiu, s'explica en base als següents factors: la dreta campanetera es va moure molt per atreure el vot cap al Partit Popular, l'electorat té una maduresa superior a la majoria de pobles de Mallorca i perquè els espais ideològics estan relativament estructurats.
6. Les quatre candidatures ecologistes ---val a dir que tenen nivells de qualitat i de credibilitat ben diferents--- han aconseguit 27 vots.

L'ESPORT A CAMPANET

Resum de la temporada

Acabada la temporada dels diferents equips de futbol i bàsquet, és hora de fer un petit resum de les seves actuacions. Es bo conèixer a quin lloc quedaren classificats, així com el nombre de partits jugats, els punts que feren i altres coses que poden ajudar a l'afecionat a l'hora de jutjar el paper realitzat per l'equip durant la temporada. Farem referència a tots els equips:

EQUIP FUTBOL GRAN.

Jugava a la segona regional, amb 17 equips més. Quedaren en 10ª posició un lloc més alt que la temporada passada, sumant al final 31 punts. Ha contat amb una plantilla de 16 jugadors, tots de Campanet. L'entrenador era en Joan Amengual.

La victòria més sonada va ésser contra el Binissalem, que va venir a jugar a Campanet quan estava líder. Els nostres jugadors feren un partit molt bo, guanyant al final per 2-1. En aquest mateix partit es va produir un incident, quan els jugadors del Binissalem varen atupar a l'àrbit.

A més d'aquest, cal recordar-ne dos més: el primer el dia que jugaren Campanet i Búger, quan els jugadors veinats atuparen de nou l'àrbit. El segon va ésser al darrer partit de lliga, dins Calvià. Els jugadors d'allà no es varen presentar i la federació va donar els dos punts al Campanet sense haver jugat.

EQUIP FUTBOL JUVENIL.

Juntament amb 15 equips, els juvenils de Campanet varen jugar 30 partits de lliga. Quedaren en la 13ª posició, sumant un total de 12 punts més els quatre que la federació els va restar per fer jugar un jugador infantil.

La plantilla, al principi, era de 14 jugadors; però durant la campanya es varen incorporar 3 jugadors de Búger. L'entrenador era en Joan Martorel. El jugador que marcà més gols va ésser en Nadal Bisquerra amb 14.

El públic va ésser protagonista a un partit, quan va invadir el camp i va atupar a l'àrbit; el Sr Vivancos. Segons diuen, aquest àrbit estava un poc begut i a més va provocar al públic.

Varen destacar en Joan Morell i en Miquel Quart.

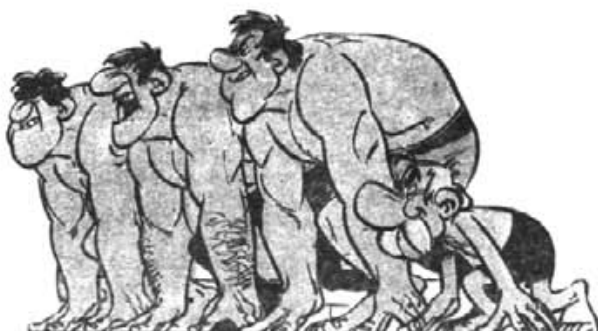
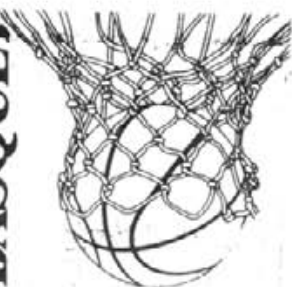
EQUIP FUTBOL BENJAMIN.

Per primer any, Campanet va tenir un equip de jugadors Benjamins -entre 8 i 11 anys-. Varen participar al VIII torneig de futbol benjamin que va organitzar el Consell Insular de Mallorca.

Els equips que jugaven eren de la zona de pobles. En total eran 12. Varen jugar 22 partits amb tan sols una victòria 3-0 contra el Can Picafort. Quedaren classificats en 11ª posició, sumant al final 9 punts. 1 victòria i 7 empates. L'entrenador va ésser en Jaume Rayó juntament amb Pedro Pons que era el representant de la directiva.

Contaven amb una plantilla de 20 jugadors, un dels quals va ésser seleccionat per formar part de l'equip de pobles, en Gonzalo Garcia Ballester.

BASQUET

EQUIP BASQUET SENIOR.

20 partits varen esser els que jugar aquest equip la temporada passada. Els resultats foren de 6 partits guanyats i 14 de perduts, sumant un total de 26 punts.

La lliga estava formada per dos grups de 11 equips cada un. Al final quedaren en 9° posició del seu grup. La plantilla estava formada per 9 jugadors seniors i un juvenil.

Cal destacar que es va jugar tota la temporada sense entrenador i que eren els mateixos jugadors els que planificaven els exercicis i les tàctiques de joc.

EQUIP BASQUET JUVENIL.

9 equips formaven la lliga on el Campanet juvenil jugava. Varen esser 18 els partits que es jugaren, 4 guanyats i la resta perduts. Sumaren 22 punts. Acabada la lliga es va jugar el torneig Jordi Joan de la federació Balear. Va esser un desastre ja que en els quatre partits darrers de fora casa no es varen presentar a jugar.

L'entrenador ere en Miquel Vives.

Durant tota la temporada varen faltar cotxes per anar a jugar a fora vila. Aquest desordre ha fet que per la proxima temporada quasi segur no es formi equip juvenil.

EQUIP BASQUET FEMINES CADETES.

Per primer any, Campanet va tenir un equip de basquet de femines. 12 nines de Campanet varen participar durant tot l'any juntament amb altres 9 equips mes. Els resultats no varen esser molt bons. No es va guanyar cap partit de lliga, nomes un amistós a Inca 37-58.

Els entrenadors varen esser tres. El primer vaesser en Biel Martorell, despres en Tomeu Pons i darrerament era en Rafel Pons.

Cal destacar que anaven totes a entrenar, tenien interes; pero no volien correr molt.

DARRERA NOTICI

Abans d'acabar voldriem recordar que ja es juga el torneig de futbito. En el pròxim numero vos informarem dels resultats i a mes, xerrarem de l'equip de futbol infantil i de la nova directiva del Campanet.

Calçats i Esports PETXINO

C/. Petxino, 30 - Tel. 516082 - CAMPANET

AGENDA DE LA VILA

NAIXEMENTS

- Llorenç BERNAT i SOLIVELLES, fill de Rafel Bernat Pons "Mena" i de Maria Solivelles Mairata "de Cas Jurat" (10-març-1989).
- Francesc GARAU i FIGUEROL, fill de Jaume Garau i Mayol "Xiscos" i de Francesca Figuerola Cladera, de Llubí (17-març-1989).
- Aina-Isabel ROMERO i RIVAS, filla de Francesc Romero i Jiménez, d'Inca, i d'Antònia Rivas i Rodríguez, de Granada (17-març-1989).
- Josep BUADES i FLORIT, fill de Pau Buades i Payeres "Pola" i de Maria Florit i Martorell "Tavernera" (12-abril-1989).
- Teresa ORDINES i FEMENIA, filla de Joan Ordines i Llobera "Beato" i de Joana Femenia i Horrach "de Sa Cova" (17-maig-1989).
- Josep ESTRANY i VIVES, fill de Jaume Estrany i Gelabert "de Fangar" i d'Àngela Vives i Martorell "Vives" (22-maig-1989).

MATRIMONIS

- Pere-Antoni Alomar i Payeres, de Maria de la Salut, amb Francesca Bennàsser i Pons "Maca" (6-maig-1989).
- Vicenç Bernat i Bernat, d'Alcúdia, amb Maria-Antònia Socies i Campins "Pelada" (6-maig-1989).
- Oscar-Abel Bechara-Aded, d'Argentina, amb Birgit Van de Sand, de la República Federal d'Alemanya (17-juny-1989).

DEFUNCIONS

- Antoni Sampol i Alzina "Budell", de 65 anys (7-març-1989).
- Catalina Pons i Capó "Canoves", de 76 anys (16-març-1989).
- Isabel Pons i Serra "Costitxera", de 74 anys (20-març-1989).
- Antoni Mayol i Garau, de Moscarí, de 59 anys (2-abril-1989).
- Jaume Vilanova i Pons "des Camp", de 79 anys (13-abril-1989).
- Antoni Rotger i Siquier "Serrano", de 82 anys (29-abril-1989).
- Isabel Planes i Torrens, de Llubí, de 83 anys (9-maig-1989).
- Francesca Capó i Femenia "Palerma", de 75 anys (11-maig-1989).
- Gabriel Mateu i Mairata "Raïssa", de 76 anys (1-juny-1989).

ESCOLTAU RADIO 4

Una emissora que parla en la nostra llengua

FM 90.1

PROGRAMACIO: FORA SON, TERTULIA; INFORMA-
TIU RADIODIARI (a les 13'30
i a les 19'30), la nostra llen
llengua...

COL·LEGI PUBLIC "LLORENÇ RIBER"

El Claustre de Professors (1988-89)

Els alumnes de vuitè d'EGB